

“A Itàlia creixen cada dia els adolescents de 35 a 40 anys”

El psiquiatre Vittorino Andreoli (Verona, Itàlia, 1940) ha hagut d'escriure una *Carta a un adolescent* –llibre que ha traduït al català Bromera– arran dels problemes d'ordre social i de convivència, cada cop més greus, que el jovent planteja al seu país, amb alteracions d'ordre públic freqüents al carrer i als estadis de futbol, jovent que pateix una manca de consciència de risc provocada pel consum il·limitat d'alcohol, en una exhibició insensata similar a la de les entrompades col·lectives del nostre país.

—L'adolescent italià té problemes nous?

—Sí, bàsicament els derivats del fet que l'adolescència s'allarga cada cop més i ja es parla d'adolescents retardats, o adolescents infantilitzats. Avui tenim a Itàlia persones de 35 a 40 anys que són adolescents, persones que viuen amb el pare i la mare, sota la seva protecció. I cada dia n'hi ha més. Pateixen la síndrome de Peter Pan. Canvien sovint de feina o passen èpoques sense tenir-ne cap. Mai no fan una feina estable. I no pensem fundar una família.

—Els pares en deuen tenir la seva part de culpa, no?

—En efecte. Els pares d'aquests adolescents prefereixen donar-los un sou, ajudar-los econòmicament, a més de posar-los cada dia el plat a taula, i tenir-los en aixopluc, en comptes de fer-los socialment responsables i fer-los veure que han de fundar una família.

—Suposo que la societat del benestar també deu contribuir a l'aparició d'aquests adolescents retardats, oi?

—Sí. La societat no els obliga a ser protagonistes del dia a dia, i com que fan feines marginals, se senten socialment inútils. Durant la setmana són banals, no són protagonistes de res. I els llargs cap de setmana són escenari del gran gest heroïc. Esdevenen herois de la discoteca, de la beguda, de la droga, dels estadis de futbol, amb enfrontaments entre simpatitzants de diferents

TINA BAGLIÉ

Itàlia també pateix el problema de les entrompades. La violència juvenil s'ha estès als camps de futbol, i la crea un nou grup social: l'adolescent retardat.

equips, de la conducció temerària pels carrers deserts de la ciutat nocturna i per les carreteres i autopistes, corrent a 200 quilòmetres per hora o pujant tres en una moto. Com menys protagonistes són, més possibilitats tenen d'esdevenir herois del buit, del no-res.

—Aquí ens ha sorprès que hagi crescut tant la violència als estadis de futbol italians i els enfrontaments entre els tifosi.

—El fenomen s'ha agreujat darrerament i la causa és precisament aquesta, el creixement d'aquest grup social, l'adolescent retardat.

—El futbol no els és una vàlvula d'escapament? Potser farien coses pitjors si no es poguessin desfogar cridant, llançant objectes al camp i de tant en tant esbatussant-se amb els simpatitzants rivals...

—Sí. És possible. Perquè hem perdut els antics rituals de la violència, de la violència controlada, com la del carnestoltes. Ara és insuficient programar uns dies l'any perquè el jovent es desfogui. Ho volen fer cada cap de setmana.

—Com serà aquest adolescent als 45, 50 anys?

—Serà un marginat que ja no podrà integrar-se a la societat, serà massa vell per intentar-ho.

—Però els vitelloni de Fellini, i en especial l'Alberto interpretat per Alberto Sordi, no eren, ja aquell 1953, adolescents retardats?

—Sí, però aquells anys, els cinquanta de *I vitelloni* i els seixanta de *La noia de Moravia*, no tenen res a veure amb els d'avui. Abans, el fill malcriat, mig bohemi, mig vididor, era exclusiu de classe social burgesa benestant i alta, eren casos aïllats, i avui l'adolescència retardada, fenomen massiu, és independent de la classe social. Els suïcidis dels ado-

lescents es donen per igual a les classes privilegiades que entre les pobres, perquè el fill de les famílies pobres disposa dels mateixos béns de consum. Avui l'adolescent no té identitat de classe social.

—**Hi ha molts suïcidis entre els joves italians?**

—És la primera causa de la mort. La segona és l'accident de trànsit, un 30 per cent dels quals són suïcidis encoberts.

—**Anys enrere, molts fills es casaven aviat per fugir de l'asfíxia familiar, com va dir un escriptor català. Ara l'ambient familiar ja no és asfixiant i no cal que es casin, perquè a més els és més fàcil practicar el sexe.**

—Això també hi deu haver influït. Però cal que la societat afavoreixi l'autonomia dels joves. El problema és que l'adolescència no ha incorporat cap rol.

—**No és una nova adolescència, és una adolescència retardada, doncs.**

—Exacte. L'adolescència és un període transitori i, en aquest període, l'adolescent pateix, poc o molt, o patia, l'asfíxia familiar, i et giraves d'esquena als pares. Acabada aquesta etapa, les relacions amb els pares es restablien. Dels onze als divuit anys nosaltres distingim la primera adolescència, fins als quinze anys, el de la lluita, i una segona, dels quinze als divuit, que és quan apareix l'amor i aquí apareix l'interès o la idea per crear una família. I un cop fundada, molts acceptaven de viure amb els pares. I així es formava la família llarga, amb avis, pares i néts, i oncles i tietes, la típica família italiana, tan bona per a la formació de les persones, perquè els pares també tenen necessitat dels fills.

—**La vostra Carta a un adolescent ha tingut molt d'èxit. Però la solució està en mans dels adolescents?**

—No. No és un problema de l'adolescent, sinó de la societat, de la relació de la societat amb l'adolescent. És un problema, finalment, de relacions afectives.

—**La societat italiana, els seus representants, polítics o educadors, fan res per intentar resoldre el problema?**

—Sóc més dramàtic. Ni tan sols no ha comprès el problema. Els adults ens hauríem d'averonyir de la manera com van les coses, i no ho fem. Els adolescents retardats són un problema greu. Però no es vol reconèixer.

Lluís Bonada

Confidencial

Xavier Vinader

Ni assetjats, ni perduts... reflexius

L'11 de març 2005 era a Bilbao. El dia aparegué gris i amenaçava pluja. Em vaig llevar aviat, amb la notícia de l'atemptat ferroviari de Madrid a la tele de l'habitació. Al principi pocs morts i imatges repetitives. Mentre baixava a esmorzar, al hall de l'hotel —situat, per cert, enfront de la seu central del PNB— la xifra de víctimes va anar augmentant a una velocitat vertiginosa. I les imatges que arribaven ja eren esgarrifoses. S'havia produït una massacre majúscula. La més grossa dels últims anys.

Quan vaig sortir al carrer plovisquejava, però no vaig fer tard a la cita, a les onze en una cruïlla del centre de la ciutat, amb un vell conegut que tenia un currículum molt llarg vinculat a la lluita armada. En una època —de les més "dures" en la història d'ETA— havia estat cap d'uns quants escamots que van protagonitzar operacions molt sonades. Coneixia els camps d'entrenament d'Algèria, els canals d'aprovisionament d'armes, la vida dels "escamots itinerants", el món de l'exili, la presó i en el seu cos guardava records de bala per sempre.

Oficialment estava fora de joc, però jo sabia que viatjava sovint a França, que mantenia contactes amb l'estructura clandestina i que el seu "full de serveis", com a mínim, li assegurava ser escoltat en cercles molt restringits. Va ser puntual, estava molt seriós i el primer que va dir ho recordaré sempre: "No hem estat nosaltres. Això es una barbaritat. Ara voldran planxar-nos."

En aquell moment, ni ell ni jo ho sabíem, però la seva frase preludejava un procés de reflexió dins l'ambient dels entusiastes de les accions armades que portaria cua. A les poques hores, els passadissos de l'hotel bullien d'equips periodístics de tota mena que, equipats de càmeres i micròfons, buscaven el "contacte" amb ETA que certifiqués qui havia comès la massacre. A la fi tots acabaven entrevistant polítics d'un costat i l'altre. Aquella tarda, l'Herriko Taberna de Mondragón, el poble de Txomin Iturbe, estava la mar de tranquil·la i Arnaldo Otegi, que ja s'havia pronunciat en el mateix sentit de bon matí, em deia que cap dirigent polític s'havia posat en contacte amb ell, i es feia creus de la precipitació del lehendakari —"s'ha tirat a la piscina sense saber res de res, quan li he trucat per negar-li tota vinculació s'ha posat les mans al cap"— a l'hora d'atribuir el fet a ETA. Aquell dia, la capacitat de les fonts informatives del Govern basc, per mi, va baixar en picat.

"Estava molt seriós i el primer que va dir ho recordaré sempre: 'No hem estat nosaltres. Això és una barbaritat. Ara voldran planxar-nos'"

Dies després, a França, vaig trobar un alt responsable dels Renseignement Generaux —policia política— encarregat, des de feia bastants anys, de seguir, infiltrar-s'hi i fer detenir —feina que, la majoria de vegades, materialitzava la DNAT (Divisió Antiterrorista) sota les ordres de la jutgessa Florence Le Vert— els militants d'ETA. Ho tenia clar. "La policia espanyola es nodreix de les nostres informacions. Sovint s'atribueixen èxits que els hi donem nosaltres en safata, però això ja ens està bé. Forma part del joc. No val a enganyar-se, ETA no està a les acaballes com es diu. Aquesta gent en sap molt i tenen una capacitat regenerativa que fa feredat. L'única solució que hi veig és que els uns i els altres, polítics i terroristes, reflexionin i busquin una solució dialogada."

Posteriorment, en un altre punt del mateix territori, un d'aquells dirigents clandestins que el veterà comissari perseguia nit i dia, em va deixar anar de manera espontània: "Vulguem o no, el fet de Madrid marcarà un punt d'inflexió. Aquests traumatismes només serveixen per a empitjorar les coses. Caldrà pensar si la via armada s'ha esgotat i hem de buscar noves formes de lluita. Ens cal reflexionar, reflexionar molt". I suposo que, a partir d'aquell moment, s'hi van posar a fons.